

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 126/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Burian & partners, s. r. o., Vojtecha Tvrdeho 819/1, Žilina, v mene ktorej koná konateľ advokát JUDr. Martin Burian, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Bánovce nad Bebravou č. k. Pv 29/20/3301-72 zo 14. februára 2022 a upovedomeniu Krajskej prokuratúry v Trenčíne č. k. 4 KPt 161/22/3300-7 z 20. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) s poukazom na princíp právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením Okresnej prokuratúry Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. Pv 29/20/3301-72 zo 14. februára 2022 a upovedomením Krajskej prokuratúry v Trenčíne (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 4 KPt 161/22/3300-7 z 20. júna 2022. Navrhuje napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry a upovedomenie krajskej prokuratúry zrušiť a uviesť vec „do stavu korešpondujúceho s relevantnými právnymi predpismi“. Zároveň požadoval priznať mu náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ ako zabezpečený veriteľ v konkurznom konaní vednom Okresným súdom Trenčín (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 38K/48/2015 spoločne s dvomi obchodnými spoločnosťami podal 14. októbra 2019 trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu porušovania

povinnosti pri správe cudzieho majetku a marenia konkurzného alebo vyrovnacieho konania ním označenou osobou – správkynou konkurznej podstaty. Dôvodnom podania trestného oznámenia bola skutočnosť, že v správcom spise bola fotokópia nájomnej zmluvy uzavretej medzi dlžníkom ako prenajímateľom a inou obchodnou spoločnosťou ako nájomcom s dohodnutým nájomným v sume 5 000 eur zamenená za obsahovo inú zmluvu, v ktorej už bolo nájomné dohodnuté v sume len 2 500 eur. Sťažovateľ na túto situáciu správkynou konkurznej podstaty opakovane a dlhodobo upozorňoval, avšak táto ju nijako neriešila a odmietala nedoplatenú výšku nájmu vymáhať od nájomcu, a teda postupovala v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi jej z príslušných právnych predpisov. Neskôr sa sťažovateľ dozvedel, že konateľ nájomcu a správkynou konkurznej podstaty sú v blízkom kamarátskom vzťahu.

3. Vyšetrovateľ Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bánovce nad Bebravou (ďalej len „vyšetrovateľ“) uznesením ČVS: ORP-265/VYS-BN-2019 z 10. januára 2020 začal v tejto veci trestné stíhanie pre podozrenie zo spáchania zločinu marenia konkurzného alebo vyrovnacieho konania podľa § 242 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, avšak toto trestné stíhanie uznesením zo 4. decembra 2020 prerušil podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku, lebo sa nepodarilo zistiť skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe.

4. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ 15. decembra 2020 sťažnosť, ktorú doplnil 13. apríla 2021.

5. Okresná prokuratúra pokynom č. k. Pv 29/20/3301 z 15. marca 2021 podľa § 230 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku uložila vyšetrovateľovi rozhodnúť o pokračovaní v trestnom stíhaní z dôvodu, že uznesenie o prerušení trestného stíhania bolo vydané predčasne a skutkový stav predmetnej trestnej veci nebol v zmysle § 2 ods. 1 Trestného poriadku zistený v zákonom požadovanom rozsahu.

6. Uznesením ČVS: ORP-265/VYS-BN-2019 z 22. marca 2021 bolo v trestnom stíhaní pokračované, avšak 21. decembra 2021 vyšetrovateľ opätovne podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku označené trestné stíhanie prerušil.

7. Sťažovateľ ako oznamovateľ a zároveň poškodený proti tomuto rozhodnutiu podal sťažnosť, o ktorej okresná prokuratúra rozhodla uznesením č. k. Pv 29/20/3301-72 zo 14. februára 2022 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nie dôvodnú zamietla.

8. Návrhom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku sa sťažovateľ domáhal zrušenia právoplatného rozhodnutia okresnej prokuratúry zo 14. februára 2022 Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“). Krajská prokuratúra generálnou prokuratúrou postúpený návrh sťažovateľa vyhodnotila ako žiadosť poškodeného o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom konaní v zmysle príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 11/2019 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní (ďalej len „príkaz generálneho prokurátora č. 11/2019“), avšak tomuto návrhu nevyhovela, o čom sťažovateľa upovedomila listom č. k. 4 KPt 161/22/3300-7 z 20. júna 2022.

II. Argumentácia sťažovateľa

9. Proti uzneseniu okresnej prokuratúry zo 14. februára 2022 a upovedomeniu krajskej prokuratúry z 20. júna 2022 podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, pretože podľa jeho názoru neboli splnené zákonné podmienky na prerušenie trestného stíhania.

10. Podstatou trestného oznámenia bolo úmyselné nekonanie správkyne v konkurznom konaní, keď napriek tomu, že vedela o pôvodnej nájomnej zmluve s výškou mesačného nájmu 5 000 eur a o jej zámene za falzifikát s výškou mesačného nájmu 2 500 eur, dlhodobo odmietala inkasovať, resp. vymáhať zvyšnú časť nájmu od nájomcu, čím úmyselne porušila ustanovenia minimálne § 5 a § 37 ods. 5 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 3 ods. 2 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Rovnaké zistenia konštatoval aj okresný súd v uznesení č. k. 38K/48/2015 z 30. marca 2021, ktorým správkyňu konkurznej podstaty odvolal z funkcie pre závažné a opakované porušenie povinností, čím mohla naplniť skutkovú podstatu trestného činu.

11. K preukázaniu, že pôvodná nájomná zmluva bola pozmenená (výmenou listu strany 2, na ktorej bola uvedená výška nájomného), bolo vykonané dokazovanie výsluchom dotknutých osôb a znaleckým posúdením pôvodnej nájomnej zmluvy a aj jej „falzifikátu“. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti rozsiahlo argumentoval, prečo malo zo strany správkyne konkurznej podstaty ísť jednoznačne o úmyselné konanie naplňajúce príslušnú skutkovú podstatu trestného činu, a uviedol, s ktorými závermi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresnej prokuratúry nesúhlasí a prečo. Navyše, predostrel aj vlastnú predstavu o tom, ako mali orgány činné v trestnom konaní v danej trestnej veci postupovať.

12. Osobitne sťažovateľ opísal skutočnosti vyplývajúce z uznesenia okresného súdu z 30. marca 2021, ktorým bola správkyňa konkurznej podstaty odvolaná a ktoré okresná prokuratúra a následne krajská prokuratúra opomenuli. Podľa názoru sťažovateľa je nesprávny záver okresnej prokuratúry, že označené rozhodnutie okresného súdu nebolo pre orgány činné v trestnom konaní záväzné. Nerešpektovanie právoplatného rozhodnutia okresného súdu je podľa neho hrubým ignorovaním povinnosti prokurátora ako orgánu činného v trestnom konaní.

13. Za absolútne nesprávne „až prekvapujúce“ považuje sťažovateľ zistenie okresnej prokuratúry o absencii naplnenia jedného z obligatórnych znakov skutkovej podstaty stíhaného trestného činu – subjektívnej stránky v predmetnej trestnej veci. Okresný súd v uznesení o odvolaní správkyne konkurznej podstaty podľa jeho názoru konštatuje porušenie jej konkrétne uvedených povinností, ktoré bolo, ako okresný súd uviedol, „závažné“ a „iniciatívne“, teda je zjavné, že aj úmyselné.

14. Okresná prokuratúra sa podľa sťažovateľa v napadnutom uznesení zaplieta v zložitých vetných konštrukciách, z ktorých podstaty ale vyplýva jednoznačný záver, že zo strany vyšetrovateľa malo byť vznesené obvinenie konkrétnej osobe – správkyni konkurznej podstaty. Napriek tomu dospela k úplne nelogickému záveru, keď konštatovala, že správkyňa neporušila žiaden konkrétny príkaz alebo zákaz uložený jej zákonom, pretože takýto príkaz alebo zákaz údajne neexistuje. Takéto rozhodnutie okresnej prokuratúry je potom podľa názoru sťažovateľa nielen nelogické

a nezákonné, ale vo svojej podstate aj arbitrárne v rozpore s uznesením okresného súdu z 30. marca 2021 o odvolaní správkyne konkurznej podstaty.

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vyslovil aj podozrenie z možného „prepojenia orgánov činných v trestnom konaní s podozrivou – správkyňou“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s poukazom na princíp právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením okresnej prokuratúry č. k. Pv 29/20/3301-72 zo 14. februára 2022 a upovedomením krajskej prokuratúry č. k. 4 KPt 161/22/3300-7 z 20. júna 2022, ktoré sťažovateľ považuje za arbitrárne, založené na svojvôli a ľubovôli orgánov činných v trestnom konaní, neopierajúce sa o zákon.

17. Ústavný súd v prvom rade považoval za potrebné pre úplnosť uviesť, že akceptoval včasnosť podania ústavnej sťažnosti, ktorú sťažovateľ odvíjal od doručenia mu upovedomenia krajskej prokuratúry o jeho žiadosti podľa príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019 (30. júna 2022), a to vzhľadom na v súčasnosti na ústavnom súde prevládajúci názor, že ak sťažovateľ postupuje v zmysle príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019 a po vyčerpaní tohto prostriedku nápravy sa obráti na ústavný súd v lehote dvoch mesiacov od doručenia oznámenia o vybavení takého podnetu, potom ústavný súd ústavnú sťažnosť považuje za podanú v zákonnej lehote. Ak však v prípade, že sťažovateľ túto možnosť nevyužije, vzhľadom na to, že nejde o opravný prostriedok, ktorý je zakotvený v zákone a jeho publikácia neprezumuje vedomosť sťažovateľa, ústavný súd nepovažuje ústavnú sťažnosť za predčasne podanú (obdobne nálezy č. k. III. ÚS 197/2021 z 29. júla 2021 bod 59 odôvodnenia, I. ÚS 100/2022).

18. Vo vzťahu k podstate sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a nemôže preto nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje (I. ÚS 360/2018, II. ÚS 453/2021, III. ÚS 623/2021, IV. ÚS 77/2022).

19. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus,

ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 56 ods. 2 a § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013)].

20. Ústavný súd opakovane judikuje, že trestné konanie od svojho začiatku až do jeho konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09, IV. ÚS 352/2020). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (III. ÚS 79/02), prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

21. Zhodne s predostretou názorovou líniou ústavného súdu postupuje aj Ústavný súd Českej republiky, ako to vyplýva napríklad z jeho uznesenia č. k. I. ÚS 2149/2016 zo 16. augusta 2016: *„Ústavný súd v prvom rade pripomína, že, ako vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, pri svojom rozhodovaní vychádza zo zásady subsidiarity konania o ústavnej sťažnosti, ktoré je treba vnímať ako konanie mimoriadne. Ústavný súd uplatňuje zásadu zdržanlivosti a minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti iných orgánov verejnej moci predovšetkým tam, kde dosiaľ nebolo meritórne rozhodnuté. Tak aj zasahovanie do rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní vo fáze prípravného konania ústavný súd považuje s výnimkou situácií úplne mimoriadnych (napr. ak je súčasne dotknutá osobná sloboda jednotlivca) za nepripustné, prípadne nežiaduce [porov. nález č. k. III. ÚS 62/95 z 30. 11. 1995 (N 78/4 SbNU 243) či uznesenia č. k. IV. ÚS 316/99 zo 6. 9. 1999, č. k. I. ÚS 486/01 z 11. 12. 2001, č. k. IV. ÚS 213/03 z 21. 11. 2003, č. k. IV. ÚS 262/03 z 30. 6. 2003 a ďalšie]. Kasačná intervencia tak má svoje miesto iba v prípadoch zjavného porušenia kogentných pravidiel podústavného práva, keď sa postup orgánov činných v trestnom konaní úplne vymyká ústavnému, resp. zákonnému procesnoprávnemu rámcu a ním založené vady, prípadne ich dôsledky nie je možné v rámci sústavy orgánov činných v trestnom konaní, najmä všeobecných súdov už nijako odstrániť (porov. napr. uznesenie č. k. III. ÚS 674/05 z 25. 1. 2006). Inak povedané, svoj zásah považuje ústavný súd ako dôvodný iba v situácii materiálneho (obsahového) a na prvý pohľad zrejmého odopretia spravodlivosti (denegatio iustitiae).“*

22. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresnej prokuratúry v spojení s upovedomením krajskej prokuratúry ústavný súd konštatuje, že ich podstatou je dočasné prerušenie trestného stíhania z dôvodu, že sa dosiaľ nepodarilo zistiť skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe. Z povahy rozhodnutia okresnej prokuratúry vyplýva, že nejde o rozhodnutie konečnej povahy, ktorým by sa právoplatne rozhodlo o skončení prípravného konania ako časti trestného konania tak, ako by to bolo napr. podľa § 215 ods. 1 Trestného poriadku

alebo podľa alebo § 216 ods. 1 Trestného poriadku, alebo podľa § 220 ods. 1 Trestného poriadku. Počas prerušenia trestného stíhania možno pritom vykonávať úkony podľa štvrtej, piatej a šiestej hlavy prvej časti Trestného poriadku (§ 229 tohto zákona) na účely zistenia, či nepominul dôvod prerušenia alebo zaistenia osoby obvinenej (a taký postup je teda úlohou orgánov činných v trestnom konaní). Vydanie rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní podľa § 228 ods. 1 a 2 Trestného poriadku má len predbežný charakter, v dôsledku čoho tak po odpadnutí prekážky tento postup opodstatňujúcej je povinnosťou orgánu činného v trestnom konaní postupom podľa § 228 ods. 5 Trestného poriadku v trestnom stíhaní pokračovať (IV. ÚS 352/2020).

23. Úlohou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti je skúmať iba ústavné aspekty postupu orgánov verejnej moci a z nich plynúce závery vyjadrené v jednotlivých individuálnych právnych aktoch z toho uhla pohľadu, či neprekračujú rámec ich ústavnej udržateľnosti v konfrontácii so skutkovými a s právnymi okolnosťami tej-ktorej veci. Na vecné prerokovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie v spojení s upovedomením krajskej prokuratúry je (v konečnom dôsledku) len prechodným rozhodnutím príslušného prokurátora v rámci trestného konania, ktoré nijak nepopiera potrebu naďalej zisťovať a zistiť osobu, proti ktorej by bolo možné vykonať trestné stíhanie, čo je možné po určitom (primeranom) čase preveriť aj pri využití inštitútu podľa § 210 Trestného poriadku, preto nemá ústavný súd v tomto štádiu trestného konania právomoc vec posudzovať.

24. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

25. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu